

Europeiska
kommissionen

Utsträckt hand till EU-medborgarna – fånga tillfället

*Rapport av Luc Van den Brande,
särskild rådgivare till Europeiska kommissionens ordförande*

I KORTHET

Oktober 2017

EU har nyligen gått igenom en större identitetskris präglad av stora ekonomiska och sociala utmaningar, av ökande EU-skepticism och extremism och de allvarligaste tecknen på folklig misstro mot EU-projektet sedan början av detta årtionde. Mot denna bakgrund har Europeiska kommissionens ordförande, Jean-Claude Juncker, gjort det till en av de viktigaste uppgifterna under sin ämbetsperiod att återuppbygga de broar i Europa som förstördes i krisen, och att återupprätta de europeiska medborgarnas förtroende. För att klara uppgiften föreslog han två saker: koncentrera EU-arbetet på de viktigaste utmaningarna och stärka den demokratiska legitimiteten.

Jean-Claude Juncker utnämnde, i det sammanhanget, Luc Van den Brande, tidigare ministerpresident i Flandern och tidigare ordförande för Europeiska regionkommittén, till särskild rådgivare för kontakt med medborgarna. I mandatet ingick en rapport om hur banden mellan EU och medborgarna kan stärkas.

Van den Brande-rapporten innehåller en bedömning av kommissionens kommunikationsinsatser, men det rör sig om ett fristående dokument som inte nödvändigtvis återger kommissionens åsikt. Den behandlar också synergier med andra europeiska och nationella aktörer i arbetet med att främja dialogen med allmänheten. I den beskrivs en plan för ett mer medborgarinriktat EU och förklaras hur dels nya former av partnerskap med lokala och regionala myndigheter eller institutioner, dels kommunikationstekniken kan hjälpa till att bygga nya broar till medborgarna. I den poängteras också betydelsen av att unga människor involveras som partner i EU. Den avslutas med ett antal konkreta riktlinjer och rekommendationer för kommunikationsinsatserna. Rapporten finns här: https://ec.europa.eu/commission/publications/reaching-out-eu-citizens-new-opportunity_en

PÅ VÄG MOT ETT NYTT FÖRHÅLLANDE MELLAN EU OCH MEDBORGARNA

Både den politiska och den ekonomiska situationen utvecklas dock positivt. Den europeiska ekonomin är tydligt på väg ut ur krisen. Förtroendet för EU:s institutioner är tillbaka. Enligt den ordinarie Eurobarometern 87 från maj 2017 känner 68 % av de tillfrågade att de är EU-medborgare och 56 % ser optimistiskt på EU:s framtid. Nu gäller det för kommissionen och de övriga EU-institutionerna att ta tag i den dynamiken och blåsa nytt liv i kontakterna med allmänheten med ett nytt **förhållningssätt**.

Det var mot den bakgrunden som ordförande Jean-Claude Juncker i sitt tal om tillståndet i unionen 2017 pratade om att fånga vinden i EU:s segel. Han åtog sig vidare att driva en positiv agenda – ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum – och att fortsätta debatten om EU:s framtid fram till valet till Europaparlamentet i juni 2019.

I rapporten sägs att det är viktigare än någonsin att EU sätter medborgarna i centrum för det politiska arbetet. För att återvinna allmänhetens förtroende föreslås brådskande åtgärder baserade på fyra kompletterande delar:

- Satsa på politik om frågor som är angelägna för medborgarna. Människor vill inte bara få **fakta**, de vill också vara med och träffa **val** som de kan diskutera och sedan agera utifrån.
- Verklig och meningsfull deltagandedemokrati som ger medborgarna en möjlighet att spela huvudrollen i EU-politiken. Deltagandet, som kan uppnås genom nya former av partnerskapsavtal, särskilt på lokal och regional nivå, skulle öka känslan av egenansvar hos medborgarna för projektet som helhet. EU måste också helt och fullt erkänna och utnyttja sakkunskapen hos företrädare för det civila samhället som ofta hittar nya lösningar.
- Fullt ut utnyttja nya kommunikationsmedel så att medborgarna får bättre tillgång till och kan skapa innehåll, även om EU-frågor som direkt berör deras vardag. Ny teknik, särskilt sociala medier, ger medborgarna egenmakt att uttrycka sig direkt och ger röst åt människor i hela EU.
- Nya sätt att arbeta med unga människor som prioriterad målgrupp genom att utveckla ett värdebaserat budskap som fångar de yngre generationernas intresse och ger dem de verktyg de behöver för att bli de nya ledarna för EU-projektet. När mer än 40 % av alla européer är under 35 år är unga människor mer än någonsin viktiga kommunikations- och samtalspartner.

HUVUDSAKLIGA FÖRSLAG

Rapporten innehåller en lång rad förslag. Den första gruppen rör genomförandet av deltagardemokrati i EU-institutionerna. Författaren anser att fördraget och redan befintliga instrument erbjuder många möjligheter som bör utforskas, eftersom det är mycket eftersträvarsvärt att främja dialog mellan medborgarna på EU-nivå. Det är desto mer angeläget eftersom unga människor föredrar politik som är aktivitets- och sakfrågeinriktad. Dialogen mellan medborgarna och institutionerna måste stärkas och öppnas upp så mycket som är möjligt för att den ska omfatta inlägg från allmänheten. Dagordningen måste sättas nerifrån och upp, medborgarna måste ha medbeslutanderätt i en reformerad modell som bygger på konsensus underifrån.

I rapporten rekommenderas en ny generation av partnerskapsavtal om kommunikation mellan institutionerna och medlemsstaterna, som ska inriktas på delat ansvar för information till medborgarna om EU-frågor. Här förmodas nya partnerskap med regionala och lokala myndigheter vara det bästa sättet att ta kontakt med medborgarna, eftersom närheten gör kontakterna med medborgarna lättare. Vidare betonas behovet av att främja EU-dimensionen i utbildningen och att bättre förbereda unga människor från olika bakgrund och med olika färdigheter att leva tillsammans i en anda av **samspråk**. Utbildningens sociala roll bör beaktas fullt ut i de pågående diskussionerna om EU:s framtid. I rapporten betonas också vikten av att ge medborgarna rätt att delta fullt ut på alla nivåer i EU:s gemensamma demokrati: lokalt, regionalt och nationellt.

Förslagen berör också kommissionens nu pågående verksamhet. De regelbundna **medborgardialoger** som anordnas i hela EU hjälper exempelvis EU att närma sig medborgarna: mellan januari 2015 och september 2017 anordnades 333 medborgardialoger i 145 städer. De mer än 500 **Europa direkt-centren**, som har en viktig partnerfunktion i samspelet med medborgarna och när det gäller att intressera dem för EU, bör få en centralare roll som kontaktpunkter för information.

Rapporten innehåller 15 riktlinjer för förbättrade kommunikationsinsatser, alltifrån bättre samordning mellan EU:s institutioner och medlemsstater i arbetet med att kommunicera EU-frågor till start för en ny generation av medborgardialoger, som ska involvera kultur-, konst- och idrottspersonligheter.

Rapporten avslutas med ytterligare 15 allmänna rekommendationer, alltifrån decentraliserade medborgarmöten på gräsrotsnivå för att reflektera över och debattera EU:s framtid till – baserat på erfarenheterna av Erasmus + – insatser för att främja nya sätt att underlätta utbyten och nätverk för, bland annat, lokalpolitiker.

CV för Luc Van den Brande finns här: https://ec.europa.eu/info/files/cv-luc-van-den-brande_en